Anul I. No. 15 — Un numer 15 bani — Iași 13 Decembrie 1891.

BONAMENTE

Pe un an 10 lei
Șese luni 5 „
Trei luni 2 50 b.

REDACȚIA
Strada Ipsilant No. 23
representată prin d.
I. MANCAȘ.

RĂFUIALA

ZIAR INDEPENDENT APĂRĂTOR AL POPORULUI ROMÎN

Apare Vineri odată pe săptămână

ANUNCIURI

Pag. IV 15 bani linia
„ III 30 „ linia

Inserțiuni și Reclame
50 bani linia.

ADMINISTRAȚIA
representată prin dl.
ALEX. MARINO.

Motivele de a lua măsuri.

Ca să-și poată cineva da samă de măsurile ce sunt de luat în potriva străinilor, cari înnăduşă sborul liber al unui popor în propria sa țară, nu ajunge să fie, nici umanitarist, nici cosmopolit; și dacă-i vorba, nici chiar versat numai în ştiințele abstracte, de și acestea sunt iudispensabile pentru a judeca despre lucruri și despre raporturile ce le încheagă între sine.

Rog pe cetitor să mă urmeze, pe unde îl voiu purta, cu gîndul.

Să începem cu negoțul, sub toate formele sale multiple, de la crîșmele de prin sate, și de la traficul rușinos ce jidanii la orașe ezercită cu carne de om, pînă la cele mai de sus trepte neguțitorești, și asigur pe ori-cine că va fi mai aspru de cît mine!

Crîșmele la sate se țin de către jidani în despretul legilor noastre.

Săteanul este vîndut crîșmarului, lucrurile sale din casă le are puse amanet; creditul ce-i acordă jidanul îl smomește a lua pe datorie, pasiunea de a bea este atît de încurajată, în cît productele ce recoltează țăranul sunt duse, rînd pe rînd, la crîșmă, cînd de către bărbat, cînd de către femee. Iar jidanul care stă în sat ca orîndar, este un factor, o verigă, a lanțului de jidani de prin orașe. Vagoane întregi de păpușoi, de fasole, de grîu, orz, ovăs, hrișcă, secară, încarcă jidanii de la orașe din hambarul orîndarului.

Apoi pînzături, sumani, păseri, cari au fost luate pe nimic de la țărani, îndestulează trebuințele unei pusderii de jidănime care trăiește prin tîrguri.

De vine Romînul în piața orașului ca să-și vîndă produsele sale, acolea întîlnește încă de afară de barieră pe traficantul jidan, care îl ispitește și răsispitește, zurăind mereu banii, și dînd prețurile cele mai mizerabile, pînă ce în fine Romînul cedează, de voie de nevoie; căci să nu creadă cineva că jidanii înțeleg altfel libertatea comerțului, de cît luînd pe Romîn cu asalt, dîndu-i brînci, și la vîndut și la cumpărat; iar forța publică însărcinată cu paza orașelor este în toată Moldova cumparată de jidani, în cît dacă s'ar duce cine-va la poliție, i se spune că nu sunt oameni de ajuns pentru paza orașului, sau se trimite un sub-comisar la fața locului, care numai de cît se întoarce cu doi franci în buzunar, ca apanaj al anchetei făcute în favoarea jidanului!

Rog pe cetitor să nu creadă că afirm lucruri nedrepte, sau că aș exagera, și iau de martori pe orășenii din Dorohoiu, Botoșani, Folticeni, Bucecea, Tîrgul-Frumos, Neamț și din toate celelalte orașe ale Moldovei!

In asemenea orașe apoi, unde romănimea este foarte restrînsă în raport cu jidovimea, și unde fie-care Romîn, are, de bine de rău, o căsuță a sa, pe lîngă care ocrotește o pasere, doaue, iar boierimea, în care numărăm și pe funcționarii de toate gradele, necumpărînd nimica de la țăran, acesta este lăsat la discreția jidanilor, cari-îl speculează, fără ca clasele de sus romîne să-și dea samă cum; în cît numai așa se esplică pentru ce bietul țăran este părăsit de toți! In orașele Moldovei ar fi chiar periculos ca cine-va să întervie în o ceartă dintre un jidan și un Romîn; căci pe cînd Romînul este singur, jidovimea sare toată în picioare la un semnal dat, și încunjură pe țăran și pe cel care ar interveni, îi încarcă cu batjocuri, și chiar poliția este mistificată. Eată cum fac jidanii comerț; iată cît drept au ei la libertatea în comerț!

La orașele mari jidanii fac un comerț tot așa de infam. Am numarat într'o capitală de județ 21 de crîșme jidovești pe o întindere de 500 de metri.

Dar un trafic obicinuit la jidani este cel cu casele de prostituție. Caute cine-va în toate orașele Romăniei și va găsi tot-deauna pe jidan îndeletnicindu-se cu acest frumos comerț! Aș întreba pe cei cari susțin că jidanii sunt demoralizați de secolele de apăsare, ce-i mai face azi a se ocupa cu asemenea lucru?

Un singur Romîn nu vei găsi în țara noastră, cum și în toate provinciile unde trăiesc Romîni, care să se pună înfruntea uneĭ case de prostituție!

Și Romînii au suferit umiliri; și Romînii au fost victima nedreptăților de tot soiul; și Romînii își purtau o dată cu rușine numele lor, și cu toate acestea, nici atunci, nici acum, nu se dedau la traficuri rușinoase și demoralizătoare!

Cea întăi măsură, care o propunem, este ca să se scoată jidanii de la sate, conform cu legea care o avem deja; și mijlocul cum trebuie să procedăm, îl voiu arăta în No. viitor.

M. Ronca.

Răfuiala și dl. Aslan.

Multă lume se întreabă dacă nu cum-va ziarul *Răfuiala* este un organ de răsbunare, de pasiune, al cutărui sau cutărui personaj politic; și din cei cari, numai din auzite, sunt deprinși să judece, se găzesc unii cari să spună că »*Răfuiala*« este organul d-lui Aslan!

Ziarul din localitate, »*Era Nouă*« organ al partidului junimist, se impresionează de o declarație a noastră în chestia Aslan, prin care ziceam: »Dăm o formală desmințire tuturor celor ce au cutezanța a afirma că ziarul »*Răfuiala*« ar fi organul d-lui Aslan, și că este subvenționat pentru ajungerea scopului ce urmărește.« *)

»*Era Nouă*« se întreabă: cum, adecă d. Aslan urmărește alt ceva de cât binele poporului, al cărui apărător este »*Răfuiala*«?

Onorabilii confrați de la »*Era Nouă*« au voit cu această întrebare a face doaue pălite dintr'o chitită, adecă de a lovi și în d. Aslan și în »*Răfuiala.*«

Dar fie, *finis coronat opus*, d. Aslan se va apăra singur, n'avem noi treabă cu d-lui; în ce privește înse lovitura îndreptată noaue, o vom întîmpina precum urmează: »rumoarea publică este defavorabilă d-lui Aslan, pentru motive străine de cunoștința noastră. Și toc-

*) Răfuiala No. 11 din 15 Noembre 1891.

mai această rumoare publică insinuiază că d. Aslan ar fi subvenționînd ziarul *Răfuiala* pentru ajungerea scopului ce d-lui urmărește.

Noi cei de la Răfuiala nu știm și nici nu avem nevoie a cercetă, dacă d. Aslan urmărește scopuri personale, cum crede opinia publică, sau dacă urmărește acelaș scop ca noi, adecă apărarea poporului. Inse ori ce ar urmări d. Aslan, fie chiar apărarea poporului cum facem noi, trebuie și suntem datori a declara, fără a ne indigna de aceasta, cum zice *Era Nouă* în jovialitatea ei de organ *junimist*, că urmărim apărarea poporului romîn, și aceasta o facem pe o cale deosebită de cea a d-lui Aslan, căruia avem a imputa următoarele trei lucruri: a) că se întemeiază pe pătura cultă jidovească; b) că recurge la comitete înainte de a face propagandă de idei și c) că se îndoiește de sentimentul poporului romîn în chestia jidovească.

1. Că d-sa se întemeiază pe pătura israelită cultă, înnainte ca aceasta să fi dat esemple că simte românește.

Pentru d. Aslan, după ce că prin discursul său n'a lăsat nici o portiță deschisă păturei evreești culte, astăzi este posibil a o practica în zidul tare în care a închis toată jidovimea. Ar trebui să ni permită d. Aslan a-i spune că la aceasta trebuia să se fi gîndit dinnainte, și că chiar de se gîndește acum, lucrul nu este adevărat, căci a ști cineva să vorbească românește; a fi frequentat școalele romîne; a fi tînăr în fine, nu sunt probe că jidovimea cultă este cu noi Romînii, ci mă tem că tocmai ea se îndepărtează de noi cu atît mai mult, cu cît se cultivă, de oare ce prin faptul culturei deșteptîndu-se la Romîn, la Francez, la German, etc. sentimentul național, în acelaș chip trebuie ca acest sentiment să se desvolte și la jidan. Și că ar fi o mare naivitate din partea noastră a Romînilor de a crede că acelas fapt, cultura, ar putea să dea rezultate contrare, pentru cuvîntul că de o parte se aplică la ori-ce alte popoare, iar pe de alta la jidani!

2. Că d-sa crede că niște comitete romîne de o parte și alte comitete jidovești de alta, ar fi în stare să aducă lumină în chestie. Și comitetele jidovești pentru care l'am combătut, nu s'au constituit și nici se vor mai constitui, cea ce dă o desmințire temeinică d-lui Aslan, de oare ce nici acea pătură cultă jidovească în care d-lui sfîrșise prin a compta, nu-l bagă în samă. Cu atît mai rău pentru dînșii vor zice unii; cu atît mai bine înse, zic ei, și zicem și noi, căci ei se țin solidari, și caracterul jidovăsc nu e ca cel românesc de a se pasiona pentru lucruri abstracte, ci pentru lucruri reale, și ei știu că cu cît se vor ținea mai strîns între ei cu atita vor trăi mai bine și mai mult.

A rămas acum d. Aslan numai cu nădejdea de a face comitete de Romîni; dar un fiasco a suferit, cînd a fost vorba să facă acelaș lucru cu jidanii tineri. Ei bine, acest fiasco al d-sale este regretabil, înse foarte instructiv pentru noi Romînii și în special el constituie un triumf pentru ziarul *Răfuiala* care a susținut: că nu trebuie a recunoaște jidanilor de cît drepturile lor naturale, în colo nici un alt drept (vezi No. 13). Apoi d. Aslan prin convocarea jidanilor a făcut un mare păcat, căci s'a substituit voinței națiunei. D-sa trebuia să convoace întăi Romănimea, nu numai din Iași ci chiar și din județe și din întreaga țară, și dacă d-lui dobîndia permisiunea de la reprezentanții națiunei, de a conveca pe jidani, s'o fi făcut, altfel nu. Dar d-sa n'a făcut altfel, ci cu de la sine putere a convocat și pe jidani. Ei bine jidanii au jubilat această chemare, ei au luat'o ca o epocă, dar noi credem că trebuie contestată pentru motivele arătate, că nu s'a observat procedura, și prin acest fapt d. Aslan a pășit peste marginile atribuțiunei sale.

3. Că d. Aslan după ce ține un discurs despre jidani, care a rămas celebru, revine singur, și ca cum s'ar îndoi dacă și țara este cu d-lui, caută *post festum* (a treia zi după Paști) să-și găsască între Romîni sprijinitori la ideia sa de a curăți țara de jidani!

Apoi unui mandatar al națiunei nu-i este permis a susținea alte chestii de cît acelea cari servesc națiunea. Un reprezentant care întăi vorbește și pe urmă se gîndește, nu este adevărat nici bun reprezentant. D. Aslan trebuia, și trebuie, să știe suferințele poporului; să cunoască și slăbăciunile și puterea poporului său, și tot ce are a vorbi să fie, nu idei de ale sale, ci de ale poporului. Pe cînd după cea ce face d-lui acum, avem dreptul de a crede, că d-lui nu e sigur dacă și poporul cugetă ca d-sa!

Pentru noi, putem afirma că era și este nevoie de a deștepta poporul; și nu atît de a-l deștepta asupra unei chestii ca aceasta, căci poporul simte îndestul greutatea ei, ci a-i arăta că cunoaștem și noi nevoile sale, că suntem partași, și că îl vom ajuta de a obținea ușurare.

M. R.

INFORMAȚIUNI

Ministerul a primit un vot de blam din partea Camerei, cu majoritate de 78 voturi contra 73. Aflăm acum în urmă că Regele ar fi acordat disolvarea Camerei și că alegerile se vor face sub un minister de transițiе președat de d. Lascar Catargiu. Vom videa ce va mai ieși din asemenea comedie!

O măsură antinațională.

Se știe ca d. prefect de poliție a luat cîteva măsuri polițienești pentru mulțumirea cetățenilor.

Așa, una și cea dintăi, a fost ca birjarii să poarte *caftan* ca jidanii, și ca lipovenii scapeți.

Alta a fost, ca birjarii se aibă in timpul nopței fînarele de la trăsură aprinse.

Pănă aici cam merge, dar a treia măsură este de tot deochiată.

Aceasta măsură este de a nu putea reminea deschise în tot timpul nopței, crâșmele și localurile de petrecere, și anume pentru acest scop s'a făcut clasificarea stradelor orașului, în strade principale și strade secundare, și a ordonat ca localurile publice de pe stradele secundare să fie deschise vizitatorilor, numai pînă la 10 oare din noapte, iar cele de pe stradele principale să fie deschise pînă la oara 12 din noapte.

Această măsură are următoarele rele efecte.

1). Că Românii fiind astăzi, după atâta devotament din partea legiuitorilor și oamenilor noștri politici, de abia în stare să aibă cîte un bordeiu de crișmă in stradele, nu secundare, cum le a clasificat d. Balș, ci de a cincea mînă, putem zice, ei trebuie să se culce de porunceală la 10 oare, se vede pentru a-și conserva sănătatea sdruncinată prin șederea de o zi întreagă la o teșghea nevizitată de nimene! Iar Jidanii cari au ocupat poziții în stradele principale țin deschis pînă la 12 oare de noapte, și încă mai mult, căci fie-care poate videa că pe strada Lăpușneanu și pe strada Golia stau crîșmele și cafenelele pînă pe la 2 de noapte deschise. Așa, în una din sări a putut ori cine vedea cum crîșma de lîngă clubul conservator era iluminată și plină de soldați și de alți consumatori, pe la 1½ noaptea! Jidanul este îndrăsneț și nesupus poruncilor, el stărue, se roagă, se lingușește, și dacă după atîtea mijloace nu reușește, aleargă la conrupere.

2). Al doilea efect rău ce produce porunca d-lui Balș, este că acei negustori Români de prin mahalale, nu'și pot consuma mărfurile lor și vor trebui, dacă durata măsurei va fi lungă, să le închidă și să-și vîndă casa la jidani, cari știu să ție crîșmele deschise în ciuda tuturor ordinelor date de guvernul român, chiar in contra legilor, cum fac la sate!

3) Alt efect rău rezultă in faptul că un cetățean ducîndu-se la teatru, la circ, și întorcîndu-se a casă simte poate nevoe de a bea un pahar de vin. Dar unde? Nicăiri, afară doară, dacă va bate în ușa unui jidan, acesta ne-aparat nu se teme a-i deschide, căci are poliția în palmă!

Dar ce să zicem dacă un om în casa sa are un cerc de prieteni și voește a face o petrecere, la care fără indoială, vinul nu poate lipsi, ce se va face el, cînd hăt tîrziu noaptea are nevoe să mai umple o dată paharele invitaților!?

Se teme d Balș de hoți? Bine. Dar atunci pentru ce cluburile unde se joacă *foițele* nu se închid? Mai mari hoții ca în acele localuri, se poate?

Atîta pentru acum.

X.

Statistica europeană relativ la Jidani.

După cartea unui jidan francez, *Theodor Reinach*, reproducem următoarele date statistice:

Franța din 38 milioane locuitori, are, jidani 63 de mii; Germania din 45 milioane loc., are 562 mii; Austro-Ungaria, din 38 milioane loc. are 1 milion 644 de mii; Anglia din 35 milioane loc., are 60 de mii. Italia, din 29 milioane loc., are 40 de mii; Olanda, din 4 milioane loc., are 82 de mii; Rusia, din 80 milioane loc. are 2 milioane, 552 de mii. Turcia, din 7 milioane loc. are 105 mii; toate celelalte țări la un loc (Belgia, Bulgaria, Danemarca, Spania, Grecia, Serbia, Suedia, Svițera) au din 45 milioane locuitori, numai 35 de mii de jidani.

România însе, are din 5 milioane 500 mii loc. 265 de mii de jidani! Comparată de pildă cu Franța, conchidem că civilizata Franță, care posedă o poporațiune de 7 ori mai mare ca România, trebuie să aibă de 7 ori atîța jidani cîți avem noi, adecă 1 milion, 855 mii de jidani, dacă vrea să fie la înălțimea civilizației României, pe care totuși jidanii o numesc barbară și oprimătoare! Și să se noteze că tabloul statistic inserat în cartea d lui Reinach, notează pe Moldova cu 230,000 jidani, numai în orașele Iași. Galați, Focșani și Botoșani, și trece cu viderea pe toate celelalte capitale de județe, cum și toate orășelele de prin județe, cari sunt pline de ovreime! Dar satele, cari și ele numără cîte-va mii de jidani! Vom reveni.

Aderări la Societatea absolvenților scoalei de Messerii

După cele ce s'au scris in numerile 12 și 13 a ziarului Răfuiala, în privința formărei unei societăți, a absolvenților Școlei comunale de meserii din Iași; Cel întăi care a trimis o scrisore de aderare, este d-nul N. Atanasiu maistru cismar absolvent al numitei școli, și care în prezent se află cu sediul și atelierul in București.

D-l Atanasiu spune că primește cu plăcere de a participa în societate, numai ea să se formeze și să aibă niște principii avantajoase pentru susținerea și încurajarea unui absolvent în vre muri de restriște (diverse nevoi), d-lui termină promițând că ne va trimete cîteva articole pentru statute, și va ferma chiar singur un proect in această privință, numai bine înțeles d-lui doroște de a fi o bună armonie între absolvenți, și de a nu căuta să fie, care de care, mai mare și mai tare căci, atunci nu se va face nimica!....

. . . . . .

Respunsul meu in această privință este acesta. Ori ce abslovent d-le Atanasiu, va trebui să știe că o societate nu poate se aibă 40 de președinți, 40 vici-președinți, 40 membri în consiliul de administrație și tot atâța casieri; ci va trebui să aibă de exemplu: un președinte, unul sau doi vici-președinți, un casier, și pote și un ajutor al acestuia și opt sau zece membrî în consiliul de administrație (de președinte și membri onorifici voi vorbi altă dată) aceasta însă o va stabili statutul.

Și fiind că și eu am avut aceleași temeri ca și d-ta d-le Atanasiu, de aceia m'am adresat in general la toți absolvenții școlei, pentru așI da toți părerile lor în privința formărei unui proect de statut, ear din toate aceste proecte trăgând tot ce va fi mai bun și mai de folos vom forma statutul. Și mai mult de cât sigur că în statut va fi vorba și de alegerea cu voturi, a personalului de mai sus, astfel că cei odată aleși (de sigur pe un timp mărginit) vor fi bine aleși, și ceilanți nu vor avea asupra lor de cât, dreptul de control și chiar de a le impune cum trebue se procedeze, când îi vor vedea că se abat cât de puțin de la articolele statutului și atât- administratorii, cât și administrații vor fi nevoiți să se conformeze acestui statut, fiind că el nu va fi alt-ceva, de cât ecoul propriei lor voințI!

Acum d-le Atanasiu lăsând temerile și îndoeala la o parte, vă rog de a trimete scrierile d-tre in această privință și dorim tot odată din inimă ca și cei-lalți d-ni absolvenți se vă imiteze pentru a putea păși cât de curând la realizarea acestui scop folositor pentru toții și nu pot termina alt-fel de cât rugându-te să primești o frățească strângere de mână.

G. R. absolvent Croitor:.

Casele noastre de economie.

Intre alte instituții românești făcute pentru a combate progresele jidovismului, este și aceea *a caselor de economie și de împrumut.*

Era un timp cînd jidanii singuri dădeau bani cu dobîndă; și în obicciul Romînului nu încăpea asemenea speculă; cauza era că Romînul ura specula, ura zapisul și contractele; lui îi plăcea cavalerismul, și singura garanție ce o dădea era cuvîntul.

Această datină străbună s'a perpetuat pînă ce jidanii au venit în țara noastră.

De atunci încoace încep contractele, zapisele, și din acel moment datează și reaua credință. Formalismul desfide buna credință, și efectul său cel mai imediat este călcarea obligațiunilor.

Ca să esplicăm pentru ce, este foarte ușor.

Ori ce obligație care se cuprinde în marginile dreptății, se poate ezecuta fără formă de judecată, fără contract.

Romînul care posedă atîta bun simț, nici o dată nu dădea în dărăt de la obligațiile sale, ci în tot deauna își zicea: „mi-am dat cuvîntul“; trebuie să mă țin de cuvînt.

Aceste espresii nu implică în sine contractul scris, dar îi țin locul. Ele sunt tipice, sunt istorice, și ca atare sunt niște adevărate documente cari atestă, despre nobleța de suflet a Romînului!

Cînd jidanii încep a întreprinde daraveri în *Țările romîne*, ei nu proced pe temeiul cuvîntului, pentru că în credința lor, ori-ce om, care nu e jidan, nu este vrednic de încredere, tot ceilalți oameni sunt dobitoace, cu cari nu te poți înțelege; *Nur die yuden sind Menschen*, zice talmudul, cea ce pe românește însamnă că numai jidanii sunt oameni.

Așa că azi unul, mîne altul, poimîne celalalt, pînă ce mai nu remase Romîn, care să nu fie încălecat de jidan. Funcționarii cei mai înnalți erau nevoiți să recurgă la jidani *pentru a-și sconta leafa chiar*!

Oare-care mișcare românească se făcu, și din ea se născură casele de economie și de împrumut.

Ce sunt aceste case fie-care o poate ști.

După noi, asemenea case sunt, nimic mai puțin de cît niște stabilimente de speculă, ca toate comptoarele jidovești.

Aceste case românești în loc de a se sili să încurajeze industria, comerțul, în fine, spiritul de întreprinderi, ele se mărginesc a face tot cea ce fac și jidanii cu comptuarele lor. Ele speculează nevoile Romînului, în așa mod că cu cît cineva e mai sărac, cu atît plătește mai mult.

„Dar e pentru toți acelaș procent“, vor zice apărătorii lor. Da, răspundem noi, însе cel bogat plătește în scurt, pe cînd cel sărac o trăgănează cu lunile și cu anii, plătind procente cari întrec de trei ori capitalul împrumutat!

Un serviciu au adus românimei, aceste case de economie, căci pe de o parte au făcut concurență bancherîlor și cămătarilor jidani, și smulgîndu-li o mulțime de ipoteci, cari trebuiau să încapă în laba lor.

Noi Romînii am fi deja de mult perduți de nu s'ar fi înființat casele de economie și creditele fonciare! Cu toate acestea nu putem să nu videm defectele însăși a caselor de economie, cari precum am spus, în loc de a încuraja negoțul, întreprinderile publice, ele se folosesc de nevoia de bani a celui care posedă un imobil, și nu întîrzie de a pune mîna pe acaretul amanetat.

Avem înnainte un manifest al casei de economie din Iași (de la Palat) în care videm următoarele consolătoare cuvinte: «Intrunindu-ne în mai multe ședințI, am căutat de a găsi un mod de împrumut în marginile legei comune, întroducînd și plata capitalului prin amortizare». Inse nicăiri nu videm avîntul spre întreprinderi, cea ce este foarte regretabil. Și cauza este următoarea: toți cei cari depun bani caută procente mari; și fiindcă toți cari depun sunt boieri sau *à peu près*, nici unul din asociați nu se vîră în afaceri ci își așteaptă procentele de pe spatele celor mai nevoiești.

Un alt manifest este cel al societății «*Deșteptarea*», societate pentru încurajarea comerțului și industriei romîne, dar care n'a început încă nici un soiu de operațiune, însе care promite următoarele:

1. Cumpărături de mărfuri (de la fabrici) *en gros*, şi le va vinde la detailişti cu preţurile cele mai moderate ;

2. Va deschide un bazar in care se vor vinde obiectele lucrate de meseriaşii acţionari ai Societăţei ;

3. Va lua intreprinderi de lucrări publice şi private, trecîndu-le apoi la acţionarii competenţi ai Societăţei, etc.

Această societate ar trebui încurajată, dar iarăşi ne temem ca nu cum-va să se abată de la punctele stabilite aci şi să ia calea celorlalte.

Cea ce i se poate imputa acesteia este că de ce nu începe operaţiile, căci are deja un capital mult mai mare de cît cel cu care a început prima societate Ieşană (1871), care a întrat în întreprinderi cu *trei sute* de lei.

O societate, care se impune, ar fi a profesorilor şi publiciştilor pentru adunarea unui fond, din care să se tipăriască tot felul de cărţi ; căci în starea de azi, un autor îşi vinde toată munca sa pe o sumă ridiculă şi librarii editori jidani trag toate foloasele.—Vom reveni.

Inserţiuni şi Reclame.

Primim de la unul din abonaţii noştri următoarea întimpinare căreia cu plăcere îi dăm loc în coloanele noastre, nu însă fără oare cari observaţiuni pedagogice din parte-ne.

Domnule Redactor,

In ziarul Dv. Răfuiala No. 13 din 29 Noemvre a. c. sub titlu *Cronica şcolară* se critică într'un mod cu totul aspru *Externatul secondar de fete din Iaşi*; vĕ rog daţi-mi voe ca abonat al dv. şi ca părinte de familie să fac această modestă întimpinare, căreia, vĕ rog cu deosebită stimă să bine voiţi a-i da loc în ziarul ce conduceţi.

Nu e de criticat în rĕu, dacă o profesoară prin atitudinea sa demnă ştie să cucereaseă sentimentele elevelor sale, ceea ce dă loc ca la ocasiuni anumite elevele cu cea mai mare mulţumire să-şi manifeste dragostea şi simpatia lor dînd din partea tuturor un buchet de fiori şi pronunţînd o mică felicitare. Darul poate fi mic ca valoare, însă e de un preţ mare pentru că e o manifestaţie de sentiment a intregei clase, manifestaţie ne impusă de nimene, de cît de bunul simţ a elevelor, ceea ce am constatat de la copiia mea însăşi, care învaţă în această şcoală.

Dacă unele eleve au de mers pe aceiaş cale cu una din profesoare şi au plăcerea de a-o aştepta ca s'o insoţască pănă acasă, aceasta nu denotă de cît tot o bună creştere şi un sentiment şi stimă cătră acea profesoară, altfel ar daspreţui-o precum s'a văzut cîte odată scolari cari amărâţi de răul tratament a vreunui profesor îl *huiduesc* la eşirea din clasă ; prin urmare vai de profesorul sau profesoara care posedă o manieră de aşa fel, în cît îşi atrage ura şi despreţul inimilor nevinovate pe care este chemat a le cultiva.

Nu mai insist asupra altor puncte cari mi se par de o aşa mică importanţă în cît cred că nici nu meritau a fi înserate într'un ziar serios ca a Dv.

Cît priveşte pentru orele suplementare, ca părinte m'am interesat şi eu şi ştiu că sunt încuviinţate prin circulări ministeriale.

Cel mai grav lucru, domnule Redactor, e, că dv. bănuiţi direcţiei că permite unor fete cari stau cu locuinţa departe, ca să remănă la şcoală între orele ante meridiane şi cele post meridiane ; judecaţi Dv., vĕ rog, ce să facă o copilă care şede tocmai în tîrguşorul Nicolina, sau pe strada Socola, unde locuesc eu, ori în fundul Tataraşilor ? posibil e ca o elevă să facă patru drumuri de acestea pe zi şi să-şi prepare şi lecţiunele pentru orele p.m. ? de sigur că nu! şi de aceea eu însu-mi am apelat împreună cu alţi părinţi la d-na directoară ca să bine-voiască a permite ca capilele cu locuinţele departate să steie la scoală.

Cum că această permisiune cuprinde în sine un simţ de omenie se vede chiar din circulara Ministerului instrucţiunei publice sub No. 13298 din Noembre 1890, cari obligă pe toţi directorii şi directoarele şcoalelor primare să permită copiilor indepărtaţi a se adăposti într'o sală de clasă şi a prînzi în ea. Se inţelege că în Iasi fiind numai un externat de fete departarea unor eleve e mult mai mare de cît a celor de şcoale primare.

Termin rugându-vĕ încă odată să înseraţi aceasta în ziarul Dv., mulţumindu-vă cu profundă stimă pentru buna voinţă ce posedaţi.

N. Theodoriu.

Faţă cu această modestă întimpinare, noi răspundem următoarele :

„Cel mai periculos caracter este cel al linguşitorului, şi şcoala este instituţia cea dintăi şi cea mai eficace, care are a se ocupa de a-l reprima, cînd el se naşte în şcolari, cum şi de a-l preveni ca doar nu ia naştere. Ei bine, cine este profesor, şi posedă un spirit observator, poate constata că la unii şcolari se desvoltă *impertinenţa*, pe cînd la alţii *linguşirea* ; şi dacă impertinenţa se poate combate prin observaţiuni, mustrare şi chiar prin pedepse mai grave, pre cît regulamentul permite ; în contra linguşirei, nici un regulament nu prescrie nimica, şi chiar de ar prescrie unul ceva, e greu de a se aplica, pentru că multora din profesori sau profesoare li convine acest lucru. D. D. Sturdza aflînd, cînd era ministru că unii din profesori primesc daruri de la părinţii elevilor, a oprit cu stricteţă aceste favoruri, chiar cînd profesorul ce ar fi avut a le primi era un om integru, care nu vindea instrucţia pe daruri ; şi bine făcea, pentru că copiii aflau din familie, despre asemenea gentilete din partea părinţilor lor faţă cu profesorul cutare sau cutare, şi această ştiinţă a copiilor avea de efect a immuia energia lor la învăţătură. Ce să zicem noi azi, cînd acele daruri se dau direct de cătră scolari? Nu e aşa că răul devine patent şi remediul nu se mai poate găsi de cît în stărpirea răului? Ei bine, noi aceasta am voit. Un părinte chiar care-şi iubeşte copiii, încă nu poate fi bun părinte, cînd va arăta în faţa copiilor toată slăbăciunea cu care îi iubeşte. Dar un profesor? Puţină duşmănie aparentă nu strică la un profesor, şi aceasta totuşi nu-l poate impedica de a fi just şi iubit de şcolari! Dar de la iubirea ostentativă şi pănă la *huiduială* este departe ; sunt multe grade de iubire demnă, dar tacită, însă dacă voiţi, onor. părinţi de familie, acea iubire e destul să se traducă prin purtare bună, prin silinţă la învăţătură, prin modestie, şi acestea sunt suficiente semne de iubire pentru un profesor. Dar ca un scolar, aşa şi aşa, să-şi spele păcatele printr'o felicitare sau prin o contribuţie la un cadou, aceasta nu este admisibil din punctul de vedere al şcoalei.

Ş'apoi noi mai ştim şi un alt fapt, şi anume: părinţii însuşi nu cruţă nici o umilire, nici o stăruinţă, pe lîngă profesori, numai şi numai ca doar îşi văd copiii cu un atestăţel, fie—cît de modest—ca să nu zic prost—numai să fie! In cît justificarea ce se dă prin întimpinarea de mai sus este esplicabilă.

Unii părinţi recurg şi la aceea că venind la şcoală ca să vadă notele copiilor lor la finea septăminei, şi găsindu-le slabe, eu creionul ce au pentru a şi le însemna în carnetul lor, modifică nota în catalogul şcoalei, în cît profesorul cutare sau cutare, se pomeneşte că un elev rău posedă o notă bună, neaşteptată.

Iar cînd copiii aceloraşi părinţi es din şcoală şi nu sunt capabili a se prepara de un concurs, atunci părinţii învinuesc pe profesori. Prosa trebuie însă a şi face datoria, indiferent de consideraţiile de persoane, fie-aceia părinţi sau profesori; ea numai atunci va aduce servicii reale cînd va fi dreaptă şi imparţială, şi noi pretindem că am fost şi una şi alta cînd am publicat articolul în chestiune.

Dacă ministerul a permis şederea în clasă pentru şcolarii îndepărtaţi, nu mai avem ce zice, dar dacă ministerul va fi încuviinţat cum-va ţinerea de clas de la 1—2 p. m. atunci noi, ca presă, suntem siliţi să combatem pe minister chiar, pe cuvîntul că măsura este antipedagogică.

Posta Redacţiunii

D-lui G. I, N. Podu-Illoai aşteptăm promisiunea. şi articolul în privinţa absolvenţilor nu uitaţi tot odată de a lucra pentru respândirea ziarului.

D-lui N. Atanasiu Bucureşti Vă rugăm şi pe d-tre se faceţi cum veţi putea şi veţi bine vroi pentru a respândi ziarul la persoane onorabile şi care cred că lupta ce am întreprinso merită a fi încurajată. In scrisoarea ce ne veţi trimete. fiţi buni şi ne daţi dacă ştiţi adresele d-lor V. Munteanu, Leon Dimitriu, M. Petrovici şi Grigorescu, căci cred că nu ne vor refuza abonamentele văzind scopul pentru care luptăm.

Neculai Luchian
Poliitori

Primesc lucrări de această artă, precum poliesc catapatesme de biserici, lucrez rame noue de ori ce soi de mărime.

Asemenea repar ori ce fel de lucru privitoare la această artă.

Strada Săulescu No. 14.

Cofetăria Naţională
TANASE IONESCU
Strada de Sus No 121.

Asortată cu tot feliul de bomboane a la Paris, prăjituri, dulceţuri, şi crafle proaspete în fiecare zi, cu preţ moderat. Tot în acel local se află şi debit de Tutun.

Iaşi.—Tipografia Petru C. Popovcii.